

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОПТИМІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ
ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

Хрідочкін А. В.

*доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри підприємництва, організації виробництва
та теоретичної і прикладної економіки
Українського державного хіміко-технологічного університету
м. Дніпро, Україна*

Важливість місця органів публічної адміністрації визначається тим, що саме їх належне функціонування забезпечує реалізацію прав та свобод людини і громадянина, що виступає головним пріоритетом державної політики. Саме органи публічної адміністрації забезпечують втілення в життя законів та інших нормативно-правових актів. Результативність їх роботи залежить від ефективної структурно-функціональної побудови системи таких органів, нормативно-правової регламентації їх діяльності та кадрового забезпечення. Свого часу наша країна успадкувала таку систему державного управління, головною метою якої був організуючий і регулюючий вплив держави на всі без винятку суспільні процеси через чіткий організаційно-правовий механізм. Але подібна система, побудована за принципом «людина – гвинтик системи», абсолютно не відповідає сучасним пріоритетам процесу державотворення, у зв'язку з чим, існує необхідність її трансформація в систему, яка буде заснована на якісно іншому принципі – «система для людини».

Публічна влада є єдиною за змістом, а принцип поділу влади на законодавчу, виконавчу і судову виступає лише провідною теоретичною настановою, яка дозволяє певним чином зводити державний апарат та організувати його функціонування. У сучасній науковій літературі пропонується розглядати державну владу не як вертикальну структуру, в якій кожен орган публічної влади займає визначене для нього місце в ієрархії, а як певне коло, в якому кожен наступний суб'єкт публічної зазнає впливу від попереднього, але, разом з цим, має вплив на наступного. При цьому в колі відсутні головні або другорядні елементи, що символізує рівність всіх органів публічної влади між собою. Тому, згідно з принципом розподілу влади,

доцільнішим видається використання словосполучень «галузь влади» або «форма влади» на заміну терміну «гілка влади» [1, с. 201].

Одним із головних чинників неефективності реформування органів публічної адміністрації залишається недосконалість і навіть відсутність окремих правових дефініцій [2, с. 37–38]. У першу чергу, це стосується відсутності визначення самої публічної адміністрації. Вважаємо доцільним визначити публічну адміністрацію як самостійну форму державної влади, зміст якої становить організація функціонування публічного управління з метою забезпечення прав та свобод людини і громадянина, а також інші обов'язки, покладені на неї відповідно до Конституції та інших законів України, що здійснюється через систему спеціально створених органів, побудованих відповідно до принципів підпорядкованості та взаємодії.

Кожен черговий етап адміністративної реформи доцільно розглядати в якості складової трьохступеневої реформи: конституційної – адміністративної – адміністративно-територіальної в комплексі, кожна з яких є складовою попередньої. З огляду на це, а також, враховуючи необхідність комплексного підходу до реформування державної влади, слід замінити дефініцію «адміністративна реформа» на нове поняття – «реформа публічної влади».

На відміну від адміністративної реформи реформа публічної влади є комплексним політико-правовим явищем, що виявляється в проведенні послідовних заходів, які полягають в ідеологічних, системно-структурних, функціональних та кадрових перетвореннях у сфері публічної влади, з метою реалізації публічних інтересів та належного забезпечення прав, свобод та інтересів людини і громадянина. Таким чином, лише системність здійснюваних заходів у поєднанні з усіма складовими забезпечення реформи (правовою, матеріально-технічною, економічною та політичною) може привести до суттєвих позитивних зрушень в складному системному реформуванні органів публічної адміністрації, в той час як одноразові заходи як правило матимуть протилежний ефект, якщо будь-який елемент починає працювати в дисонансі з усією системою [3, с. 89]. У таких умовах нагальним стає завдання продовження поступових перетворень та їх прискорення з метою забезпечення ефективності та раціональності функціонування як органів публічної адміністрації зокрема, так і органів публічної влади в цілому, що є необхідною умовою забезпечення на належному рівні прав та свобод людини і громадянина.

Зі зміною «управлінського» вектору публічної влади на «сервісний», все більшого значення набувають реординаційні відносини. Затверджені раніше концептуальні документи щодо

адміністративної реформи сьогодні вже виглядають застарілими, частина її положень вже раніше була певною мірою втілена на практиці, інша ж частина остаточно втратила свою актуальність. Прийняття такої нової концепції реформи публічної влади в Україні дозволить зробити всі кроки із вдосконалення системи органів публічної адміністрації системними, послідовними та виваженими. Необхідно офіційно затвердити таку концепцію на рівні Постанови Верховної Ради України з урахуванням того факту, що Україна повернулася до парламентсько-президентської форми правління, в умовах якої найбільшого значення набувають саме акти парламенту.

Впровадження в країні європейської системи органів публічної адміністрації передбачає встановлення принципово нової моделі взаємодії органів виконавчої влади з органами місцевого самоврядування. Враховуючи зазначене, актуальним вбачається прийняття нової редакції Законів України «Про місцеві державні адміністрації» та «Про місцеве самоврядування в Україні», які б встановили якісно нові принципи взаємодії між органами виконавчої влади на місцевому рівні та органами місцевого самоврядування, чітко розподілили повноваження між цими суб'єктами та визначили б ці органи основними в утвердженні прав та свобод людини і громадянина на місцях. Крім того, актуальним сьогодні є внесення змін до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», в якому необхідно затвердити статус міністерств як провідних центральних органів виконавчої влади, що мають виключне право серед інших органів виконавчої влади центрального рівня на формування державної політики в окремих сферах. У даному законі доцільно визначити систему центральних органів виконавчої влади та закріпити вихідні засади її побудови і сутність публічно-управлінських зв'язків між ними. Також необхідним є закріплення визначення кожного з видів центральних органів виконавчої влади, що передбачені в законі (служби, агентства, інспекції). Сьогодні таке визначення міститься лише щодо міністерств [4, с. 334–335]. До того ж, викликає сумніви доцільність існування центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, ліквідувати які пропонувалося ще Концепцією адміністративної реформи їх доцільно взагалі винести за межі виконавчої влади через специфіку функцій, які ними виконуються.

Таким чином, метою посилення сервісної функції органів публічної адміністрації актуальним є прийняття нової редакції Закону України «Про звернення громадян», який би встановив відповідальність цих органів та їх посадових осіб за ненадання відповіді або ненадання належної відповіді на звернення. Крім того, прийняття Закону України «Про електронне урядування в Україні», який би на законодавчому

рівні закріпив обов'язок органів публічної адміністрації надавати відповіді на звернення в електронній формі, адміністративні послуги в електронному варіанті, дозволить запровадити електронну форму документообігу, прирівнявши її за юридичними наслідками до письмової та усної.

Література:

1. Савранчук Л. Л. Сутність адміністративного розсуду у діяльності органів публічної адміністрації. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 1. С. 199–202.

2. Сітар Д. В. Принципи діяльності публічної адміністрації та історичний досвід організації здійснення публічної влади в державі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право*. 2020. Вип. 61(2). С. 36–39.

3. Кисіль Л. Є. Адміністративно-правові відносини між органами публічної адміністрації та громадянами : процесуальне чи процедурне регулювання? *Держава і право. Серія : Юридичні науки*. 2017. Вип. 78. С. 84–97.

4. Дерещ В. А. Удосконалення правових засад системи центральних органів виконавчої влади України. *Правова держава*. 2020. Вип. 3. С. 333–340.